

EMIL HOROMNEA

Fundamentele științifice ale

contabilității

Doctrină. Concepte. Lexicon.

TIPO MOLDOVA

EMIL HOROMNEA

Fundamentele științifice
ale contabilității
Doctrină. Concepte. Lexicon.

ediția a II-a revizuită

**Dedic această carte STUDENȚILOR MEI de ieri,
de astăzi și de mâine, cei care prin gând și aspirație,
prin faptă sau cuvânt, au fost mereu aproape de mine.**

Coperta: *Cristian Almășanu*

Redactor: *Aurel Ștefanachi*

ISBN 978-973-168-090-3

© Tipo Moldova

Editura Tipo Moldova este acreditată de Consiliul Național al
Cercetării Științifice din Învățământul Superior (C.N.C.S.I.S.)

Iași, 2010

Tipo Moldova,
E-mail: office@tipomoldova.ro

EMIL HOROMNEA

**Fundamentele științifice
ale contabilității
Doctrină. Concepte. Lexicon.**

ediția a II-a revizuită

TIPO MOLDOVA

Referent științific: Prof. univ. dr. MIHAI RISTEA

Cuprins

UN GÂND DE SUFLET CĂTRE MĂRIA SA... CITITORUL.....	9
---	----------

CAPITOLUL I

MOMENTE DE REPER ÎN EVOLUȚIA CONTABILITĂȚII.....	51
---	-----------

PRELIMINARII	51
1.1. LUCA PACIOLO, PIONIER AL LITERATURII CONTABILE	52
1.2. BENEDETTO COTRUGLI – „AUTORUL FĂRĂ NOROC”	55
1.3. ADEVĂR SAU LEGENDĂ ? MARCO POLO ȘI ORIGINILE CONTABILITĂȚII ÎN PARTIDĂ DUBLĂ	56
1.4. SECOLE DE INFLUENȚĂ PACIOLIANĂ ASUPRA GÂNDIRII ECONOMICE ȘI CONTABILE	58
1.4.1. De la „secolul cel mare“ la crearea metodei „Jurnal Cartea–mare“	58
1.4.2. Noi realizări în secolul al XIX-lea. De la P.R. Coffy la J. Fr. Schär.....	59
1.5. CERCETĂRI ASUPRA BAZELOR ȘTIINȚIFICE ALE CONTABILITĂȚII	60
1.6. PROMOVAREA CONCEPTULUI MATEMATIC ÎN CONTABILITATE	63
1.7. CONTRIBUȚII ROMÂNEȘTI LA PROGRESUL CONTABILITĂȚII	67

CAPITOLUL II

FUNDAMENTELE ȘTIINȚIFICE ALE CONTABILITĂȚII	85
--	-----------

2.1. CONDIȚIILE ONTOLOGICE ALE ȘTIINȚEI.....	85
2.2. DIVERSITATE ȘI CONSENS ASUPRA STATUTULUI CONTABILITĂȚII	88
2.2.1. Contabilitatea, artă.....	89
2.2.2. Contabilitatea, tehnică.....	90
2.2.3. Contabilitatea, limbaj.....	92
2.2.4. Contabilitatea, joc social.....	93
2.2.5. Contabilitatea, bun social.....	94
2.2.6. Contabilitatea, știință. Motivația acestui statut.....	97
2.2.7. În loc de concluzii, câteva reflecții asupra contabilității.....	104
2.3. CADRUL CONCEPTUAL AL CONTABILITĂȚII, COMPONENTĂ A TEORIEI CONTABILE.....	106
2.4. LOCUL CONTABILITĂȚII ÎN SISTEMUL GENERAL AL CLASIFICĂRII ȘTIINȚELOR	107
2.5. RAPORTURILE CONTABILITĂȚII CU ALTE ȘTIINȚE.....	110
2.6. OBIECTUL CONTABILITĂȚII.....	114
Preliminarii	114
2.6.1. Concepții cu privire la obiectul contabilității.....	120
2.6.2. Patrimoniul, obiect de studiu al contabilității	123
2.6.2.1. Conceptul de patrimoniu; etimologie și reglementare juridică.....	124

2.6.2.2. <i>Bunurile economice, substanță materială a patrimoniului</i>	127
2.6.3. <i>Contabilitatea și echilibrul valoric al patrimoniului</i>	132
2.7. ENTITĂȚI PATRIMONIALE, OBIECT AL CONTABILITĂȚII	138
2.7.1. <i>Clasificarea unităților economice</i>	139
2.7.2. <i>Constituirea și funcționarea entității patrimoniale</i>	143
2.8. EXERCITIUL FINANCIAR ȘI INDEPENDENȚA ACESTUIA.....	144

CAPITOLUL III

CONTABILITATEA, COMPONENTĂ A SISTEMULUI INFORMAȚIONAL ECONOMIC (S.I.E.)..... 147

PRELIMINARII	147
3.1. DELIMITĂRI CONCEPTUALE PRIVIND SISTEMUL INFORMAȚIONAL ECONOMIC (S.I.E.)	150
3.2. INFORMAȚIA ECONOMICĂ ȘI CLASIFICAREA ACESTEIA.....	153
3.3. ETALOANE INFORMAȚIONALE.....	155
3.4. CONTABILITATEA, COMPONENTĂ A SISTEMULUI INFORMAȚIONAL ECONOMIC	158
3.5. OBIECTIVELE ȘI FUNCȚIILE CONTABILITĂȚII.....	161
3.5.1. <i>Obiectivele generale ale contabilității</i>	161
3.5.2. <i>Funcțiile contabilității</i>	163
3.6. SISTEME DE CONTABILITATE	165
3.7. UTILIZATORII INFORMAȚIILOR CONTABILE	170
3.8. INFORMAȚIA CONTABILĂ ȘI FINALITATEA ACESTEIA: PROCESUL DECIZIONAL	174

CAPITOLUL IV

PREMISELE TEORETICE ALE FUNDAMENTĂRII DECIZIILOR ȘI MODELELOR ECONOMICE 179

4.1. PROCESUL DE CONDUCERE. FUNCȚII ȘI OBIECTIVE	179
4.2. FUNCȚIILE CONDUCERII.....	182
4.3. PRINCIPIILE CONDUCERII	187
4.4. PREZENTAREA ȘCOLILOR DE CONDUCERE.....	189
4.4.1. <i>Organizarea și conducerea științifică în România</i>	190
4.4.2. <i>Considerații asupra evoluției școlilor de conducere pe plan mondial</i>	191
4.5. CONCEPTUL DE DECIZIE.....	194
4.6. PUNCTE DE VEDERE ÎN ABORDAREA PROCESULUI DECIZIONAL ECONOMIC	197
4.7. CREATIVITATE ȘI INOVARE ÎN CONDUCEREA PROCESELOR ECONOMICE.....	202
4.8. METODE DE STIMULARE A CREATIVITĂȚII ÎN MANAGEMENTUL ÎNTREPRINDERII	208
4.8.1. <i>Sinectica – metodă creativă modernă</i>	208
4.8.2. <i>„Brainstorming”-ul sau mobilizarea creierului</i>	210
4.9. COMPETENȚA DECIDENTULUI ÎN ECONOMIE, SINE-QUA-NON-UL CONDUCERII ȘTIINȚIFICE.....	211
4.9.1. <i>Matricea competenței în conducerea economică</i>	212
4.9.2. <i>Factorul uman și relația competență-eficiență în conducerea contabilității</i>	215
4.9.3. <i>Performanță și profesionalism în activitatea economistului</i>	216
4.10. POSIBILITĂȚI DE CREȘTERE A COMPETENȚEI PRIN DINAMIZAREA FACTORILOR CARE O GENEREAZĂ	219

4.10.1. <i>Învățământul și educația</i>	220
4.10.2. <i>Deschiderea către progres și dezvoltare</i>	221
4.10.3. <i>Cercetarea științifică</i>	222
4.10.4. <i>Selectarea și promovarea personalului</i>	222
4.11. MODELUL ECONOMIC – INSTRUMENT AL CUNOAȘTERII ȘTIINȚIFICE	224
4.11.1. <i>Evoluția conceptului de model</i>	224
4.11.2. <i>Raportul teorie – model – realitate</i>	224
4.11.3. <i>Conceptul de model economic</i>	225

CAPITOLUL V

SITUAȚIILE FINANCIARE ANUALE, DOCUMENTE DE SINTEZĂ ȘI RAPORTARE CONTABILĂ	229
5.1. DELIMITĂRI CONCEPTUALE	229
5.2. OBIECTIVELE SITUAȚIILOR FINANCIARE.....	230
5.3. POZIȚIE FINANCIARĂ, PERFORMANȚĂ ȘI MODIFICĂRI ÎN CADRUL POZIȚIEI FINANCIARE.....	231
5.4. CARACTERISTICI CALITATIVE ALE SITUAȚIILOR FINANCIARE	232
5.5. UTILIZATORII SITUAȚIILOR FINANCIARE. DIRECȚII DE VALORIFICARE ÎN PROCESUL DECIZIONAL.....	235
5.6. STRUCTURA SITUAȚIILOR FINANCIARE ANUALE	237
5.7. LUCRĂRI CONTABILE PRIVIND ÎNCHIDEREA EXERCITIULUI FINANCIAR	237
5.7.1. <i>Întocmirea bilanței de verificare primară</i>	238
5.7.2. <i>Inventarierea generală a patrimoniului</i>	239
5.7.3. <i>Contabilizarea operațiilor de regularizare</i>	239
5.7.4. <i>Determinarea rezultatului contabil</i>	243
5.7.5. <i>Determinarea profitului impozabil, a impozitului pe profit și contabilizarea acestora</i>	244
5.7.6. <i>Întocmirea bilanței de verificare finală</i>	249
5.7.7. <i>Închiderea conturilor de activ și de pasiv</i>	250
5.8. REDACTAREA CONTURILOR ANUALE	250
5.8.1. <i>Elaborarea bilanțului</i>	255
5.8.2. <i>Elaborarea „Contului de profit și pierdere”</i>	256
5.8.3. <i>Situația fluxurilor de trezorerie</i>	262
5.8.4. <i>Situația modificărilor capitalului propriu</i>	264
5.8.5. <i>Note explicative la situațiile financiare anuale</i>	266
5.9. TEORIILE BILANȚULUI	274
5.10. ANALIZA FINANCIARĂ A BILANȚULUI	280

CAPITOLUL VI

NORMALIZARE, ARMONIZARE ȘI CONVERGENȚĂ ÎN CONTABILITATE	299
6.1. GLOBALIZAREA, DIMENSIUNE A LUMII CONTEMPORANE.....	299
6.1.1. <i>Conceptul de globalizare</i>	299
6.1.2. <i>Factorii determinanți ai globalizării</i>	301
6.2. DELIMITĂRI CONCEPTUALE	303
6.3. DISPOZITIVUL DE NORMALIZARE AL CONTABILITĂȚII ROMÂNEȘTI	308

6.3.1. Armonizarea contabilă în plan european și mondial.....	310
6.3.2. Armonizare și reformă contabilă în România.....	317
6.4. CADRUL GENERAL PENTRU ÎNTOCMIREA ȘI PREZENTAREA SITUAȚILOR FINANCIARE – INSTRUMENT AL NORMALIZĂRII CONTABILITĂȚII	319

CAPITOLUL VII

ORGANIZAREA STRUCTURALĂ A CONTABILITĂȚII	333
7.1. CONCEPTUL DE ORGANIZARE STRUCTURALĂ A CONTABILITĂȚII	333
7.2. MODALITĂȚI DE EXECUTARE A LUCRĂRILOR DE CONTABILITATE.....	334
7.3. STRUCTURILE CONCEPTUALE ALE CONTABILITĂȚII	337
7.4. ROLUL EXPERTULUI CONTABIL ȘI A CONTABILULUI AUTORIZAT ÎN OPTIMIZAREA ORGANIZĂRII STRUCTURALE A CONTABILITĂȚII	338
7.5. PROFESIA CONTABILĂ ROMÂNEASCĂ ÎNTRE REFORMĂ ȘI “ANTIREFORMĂ”	343

CAPITOLUL VIII

DEONTOLOGIE PROFESIONALĂ ȘI MORALITATE ÎN CONTABILITATE ȘI AFACERI.....	347
8.1. DE LA ETICA AFACERILOR LA MORALITATE ȘI IMAGINE FIDELĂ ÎN CONTABILITATE.....	348
8.2. ELEMENTE DE REPER ÎN DEONTOLOGIA PROFESIEI CONTABILE	355
ÎN LOC DE CONCLUZII	356

CAPITOLUL XIX

DESPRE ACADEMISM ÎN LUMEA ȘTIINȚEI CONTABILE.....	359
LEXICON CONTABIL (SINTEZĂ).....	365
BIBLIOGRAFIE	382